

Ny museipolitik

Betänkande från Museiutredningen 2014/15
(SOU 2015:89)

Utredningens uppdrag

Att göra en översyn av den statliga museipolitiken

I uppdraget ingår bland annat:

- att analysera hur samhällsutvecklingen kan förväntas påverka förutsättningarna för museernas verksamheter
- att föreslå nationella mål för museipolitiken
- att göra en översyn av centralmuseernas uppdrag
- att lämna förslag på hur myndighets- och institutionsstrukturen kan förändras för att uppnå högre effektivitet
- att föreslå hur verksamhet och samlingar vid de centrala museerna kan göras tillgängliga i hela landet

Innehåll som behandlas i betänkandet

- Centralmuseernas historia
- Centralmuseernas organisation, nuvarande uppdrag och verksamhet
- Styrningen av centralmuseerna
- Samhällsförändringar och utmaningar
- Bedömningar och förslag

Utredningens förslag i korthet

- Ny inriktning för museipolitiken
- En särskild museilag införs
- En ny museimyndighet inrättas
- Nytt statsbidrag för samverkansprojekt
- Kvalitetsutveckling genom kollegial granskning
- Riksutställningar avvecklas
- Råd och rekommendationer

Ny museipolitik – några utgångspunkter

- Museerna bör ges en mer självständig ställning som fria och professionella kunskapsinstitutioner
- Regleringen av de allmänna museerna bör vara övergripande, tydlig och långsiktig
- Museernas fria förmedling av kunskap och upplevelser får inte inskränkas
- Kvalitet säkras – och förändringskraft skapas – genom kollegial granskning och internationella jämförelser
- Utveckling i hela landet säkras genom att särskilda medel för samverkansprojekt ställs till förfogande

En särskild museilag

- Lagen gäller hela det allmänna museiväsendet och anger de allmänna museernas ändamål
- Lagen lägger fast att de allmänna museerna är fria och självständiga kunskapsinstitutioner
- Lagen reglerar museernas kärnverksamheter:
  - publik verksamhet
  - kunskapsuppbyggnad
  - samlingsförvaltning
- Lagen gör det möjligt för statliga museer att gallra
- Lagen klargör de statliga museernas ansvar att nå ut i hela landet och att samverka mellan museer ska ske

Myndigheten för museer och utställningar

- Ansvarar för utvecklingsinriktad kollegial granskning av centralmuseernas verksamhet
- Fördelar bidrag till museisektorn
- Ansvarar för den officiella museistatistiken
- Bedriver omvärldsbevakning
- Bistår regeringen med underlag inför myndighetsdialoger och årlig rapportering till riksdagen
- Den nya myndigheten beräknas ha 10-15 anställda

Nytt statsbidrag för samverkansprojekt i museisektorn

- Den föreslagna nya myndigheten ges i uppdrag att fördela bidrag till museisektorn – totalt ca 60 miljoner kronor
- I detta ingår befintliga stöd till de centrala museernas forskning, arbetslivsmuseer och försvarshistoriska museer
- Cirka 28 miljoner kronor per år avsätts för ett nytt stöd för samverkansprojekt i hela museisektorn
- Medel kan sökas gemensamt för publik verksamhet där lokala, regionala och centrala museer samarbetar
- Syftet med det nya bidraget är att museiverksamhet ska göras mer tillgänglig i hela landet

Kvalitetsutveckling genom kollegial granskning

- Ett peer review-system införs för centralmuseerna
- Utgångspunkten är att sektorn själv ansvarar för granskning och utveckling av verksamheten
- Externa granskningar genomförs vart fjärde år av nationella och internationella experter
- Syftet är att granskningarna ska vara kvalitetsdrivande i sig, genom de diskussioner och idéer de ger upphov till
- Resultaten kan också användas i regeringens styrning av centralmuseerna

Riksställningar avvecklas

- Den verksamhet som Riksställningar bedriver efterfrågas inte i tillräckligt hög utsträckning och effekterna är begränsade
- Mot den bakgrunden föreslår utredningen att myndigheten läggs ner
- De resurser som frigörs används för att finansiera den nya museimyndigheten och statsbidraget för samverkansprojekt
- Att lokala och regionala museer själva får disponera tillgängliga utvecklingsmedel är mer tidsenligt och kostnads-effektivt än konstruktionen med Riksställningar

Några råd och rekommendationer

- Styrdokumentet för de statliga museerna behöver omarbetas mot bakgrund av den föreslagna museilagen
- De statliga museerna bör utarbeta strategiska planer för sina kärnverksamheter
- Museerna bör ges möjligheter att använda avgiftsinkomster från museibutiker och från internationella utställningar i sin publika verksamhet